

ANTONS ČAMANS

(1894–1957)

Antons Čamans dzimis 1894. gada 3. jūnijā Ilūkstē. Pēc Pēterpils Garīgā semināra beigšanas ordinēts Pēterpilī 1918. gada 7. aprīlī, arhibīskaps Ropps. Pēc tam studē Romā, 1928. gada 3. novembrī pabeidzot studijas ar Lic. I. C.

1918.–1921. gadā ir vikārs Aglonā, arī saimniecības vadītājs un dziedāšanas skolotājs Garīgajā seminārā. No 1921. gada jūlija – vikārs Balvos, kur 1923. gadā sāk kalpot par prāvestu. No 1924. gada 24. marta līdz 1925. gada 13. martam prāvests Jūrkalnē, pēc tam līdz 1927. gada 17. jūnijam Vecpilī, apkalpojot arī Aizputi.

1927./28. māc. gadā studē Laterāna Garīgajā seminārā. 1929.–1931. gadā ir prāvests Zemgales draudzē, tad līdz 1933. gada 22. oktobrim Stoļerovā. No 1934. gada līdz 1941. gada 11. septembrim prāvests Rudzātos un līdz 1944. gada jūlijam Višķos, no kurienes emigrēja uz ārzemēm.

Vācijā apmetās Frankonijā, kur apkalpoja latviešus un cittautiešus. Slimības laikā pārvests uz Valdhauzenu. Priesteris A. Čamans nomira 1957. gada 19. februārī. Apbedīts Manheimā 23. februārī. Sēru dievkalpojumu vadīja poļu ģenerālvikārs, asistējot latviešu priesteriem Pēterim Dupātam un Miķelim Lizdikam. Atvadvārdus teica vācu dekāns Janušs. Piedalījās 25 priesteri.

Bīskaps Jānis Čakuls par savu draudzes prāvestu pastāsta:

»Priesteris Antons Čamans Rudzātos ieradās 1934. gada septembrī bez liekām mantām, kā jau viņam parasts. Nebija parastās garās šķūtnieku virtenes, kas pārved prāvesta mantību. Draudzes priekšstāvji par to bija pat nedaudz pārsteigti, un paša nepieciešamā iegādei dāmu komiteja pasniedza aploksni ar 1000 latiem.

Prāvesta ierosmē draudzē sākās aktivitātes. Dāmu komiteja savāca veco sudraba naudu biķeru izgatavošanai. Tika vākta vilna paklājam, kuru izgatavoja draudzes locekles, uz lina drēbes ar vilnas dzīpariem izšujot skaistus ornamentus. Paklājs bija apmēram 4×5 m liels un baznīcā tika lietots līdz 1975. gadam.

1935. gadā ar prāvesta gādību Rudzātu baznīcai uzlika skārda jumtu, bet baznīcas grīdu izklāja ar slīpētām, skaistiem rakstiem rotātām cementa plāksnītēm. Tika iegādātas arī krustaceļa 14 staciju ģipsī veidotas bildes. Viņš bija iecerējis pamazām atjaunot visu baznīcu – no jauna uzcelt mūra torni, koka baznīcu apmūrēt ar ķieģeļiem, bet no iekšpuses apmest. Lielā daudzumā tika sagādāti materiāli (ķieģeļi, akmeņi, grants), tomēr domstarpību dēļ ar dekānu darbs palika neizdarīts. Prāvests Čamans bija īpatnējs cilvēks: ja nevarēja izdarīt tā, kā bija iecerējis, tad nedarīja nemaz. Tā šī baznīcas pārbūve novilcinājās kādus 15 gadus.

Skolā bērniem jau no pirmajām klasēm uzsvēra loģikas likumus, definīcijās neļāva divreiz lietot vienu un to pašu vārdu. Prāvests Čamans neatzina par pietiekoši loģiskām skolā lietotās ticības mācības grāmatas. Ja kāds gribēja iegūt labu atzīmi ticības mācībā, tam vajadzēja pierakstīt prāvesta teiktos skaidrojumus stundas laikā. Kad kādā klasē bija ticības mācības stunda, to varēja dzirdēt arī citās klasēs. Prāvestam bija paradums ik pēc 5–10 minūtēm sasist plaukstu, tā radot spalgu skaņu. Pats teica, ka tā viņš uzmodinot snauduļus, kas iegrimuši stundai neatbilstošās domās.

Ienākot klasē, viņa pirmie vārdi bija: »Sakas nost!« Tas nozīmēja, ka ap kaklu šalle nedrīkstēja būt, jo, ejot no telpas ārā un iekšā, kakls svīst, esot iespēja ātrāk iegūt kādu kakla kaiti. Arī muguru pie krāsns neļāva sildīt. Ja kādu redzēja tā stāvam, tad sauca, lai nestutē krāsni, tā jau neapgāzīšoties.

Zēnus mudināja mācīties ministrantūrā un piekalpot, tāpēc viņam vienmēr bija daudz ministrantu. Ik svētdienas no savāktās naudas izmaksāja katram ministrantam piecus santīmus, dažkārt vairāk. Svēto Dievu dziedāja ministranti ar labām balsīm.

Sievietes baznīcā drīkstēja ienākt tikai pienācīgā apģērbā, ja kādai bija bezpiedurkņu apģērbs, tai baznīca bija jāatstāj. Arī ar

